

Medlemmene i kontrollutvalget i Bø kommune
Ordføreren
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig revisor
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig forvaltningsrevisorer

Deres ref.:
Vår ref.: 35/23/430.5.1/KRJ

Saksbeh.: Knut Roar Johansen
E-postadr.: Knut@k-sek.no

Telefon: 95 10 90 02
Dato: 13.10.2023

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET I BØ KOMMUNE

Det innkalles til møte.

Møtested: **Rådhuset, møterom 3. etg.**
Møtedato: **18.10.2023**
Tid: **Kl. 12.00**

Vedlagt følger sakliste og saksdokumenter.

Av hensyn til innkalling av varamedlemmer ber vi om at eventuelle forfall meldes til K-Sekretariatet i god tid før møtet. Som gyldig forfall regnes tjenestereiser, spesielle arbeidsforhold, sykdom og vektige velferdsgrunner.

Ved møtestart vil sekretariatet gi en generell orientering om lovbestemmelsene for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. Kommunedirektør inviteres til møtet under orienteringen.

Regnskapsrevisor Helga M. Arntsen møter i sak 17/23 og 18/23.

Enkelte saker kan bli ført for lukkede dører, jf. kommunelovens § 11-5. Det vises til saklisten for nærmere informasjon.

Med vennlig hilsen

Knut Roar Johansen
Seniorrådgiver

Kopi: Kommunedirektør
Varamedlemmer (NB! møter kun ved særskilt innkalling)

Postadresse:	Hovedkontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor:	Avdelingskontor:
K-Sekretariatet IKS	Fylkeshuset	Postmottak	Ringv. 1	Rådhuset	Fylkeshuset
Postboks 6600	TROMSØ	9479 HARSTAD	9300 FINNSNES	8305 SVOLVÆR	8048 BODØ
9296 TROMSØ	Tlf. 45 96 04 75	Tlf. 48 03 83 83	Tlf. 91 35 19 94	Tlf. 95 10 90 02	Tlf. 91 36 09 38
www.k-sek.no	Tlf. 91 69 18 42				
	Org.nr. 988 064 920				

SAKLISTE

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune
Møtedato: 18.10.2023
Tid: kl. 12.00
Møtested: Møterom 3.etg. Rådhuset

Saknr	Tittel	Unntatt off.
16/23	REFERATSAKER	
17/23	RAPPORTERING FRA REVISOR – ÅRSREGNSKAPET 2022 – BØ KOMMUNE	
18/23	NUMMERERT BREV NR. 21 – ÅRSREGNSKAP 2022	
19/23	KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM BØ KOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSMELDING FOR 2022	
20/23	VURDERING AV UAVHENGIGHET – OPPDRAGSANSVARLIG REGNSKAPSREVISOR	
21/23	EVENTUELT	
22/23	GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL 18.10.2023	

Kontrollutvalget må ta stilling til om møtet skal lukkes under behandlingen av sak nr. --/23, jf. kommunelovens § 11-5, 2. ledd

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 16/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

REFERAT- OG ORIENTERINGSAKER

Innstilling til v e d t a k:

Sakene tas til orientering.

Saken gjelder:

Det vises til vedlegg

Vedlegg:

1. Protokoll fra kontrollutvalgets møte 30.08.23
2. Brev av 2.10.23 fra K-Sekretariatet – digital innkalling og sakspapirer

Saksutredning:

Pkt. 1 – 2: Det vises til vedleggene.

Svolvær, 12.10.2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

BØ KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget

Møtested: Kommunestyresal

Møtedato: 30.08.2023

Varighet: 12.00 – 15.00

Møteleder: Rolf Hugo Eriksen

Sekretær: Knut Roar Johansen

Faste medlemmer

1. Rolf Hugo Eriksen (leder) (SV)
2. Anne- Lise J. Kvalmo (H)
3. Torgeir Godvik (Sp)
4. Atle Olsen (nestleder) (Frp)
5. Synnøve Solsem Olsen (H)

Varamedlemmer

1. Randi Hanssen (Sp)
2. Stein Bismo (Ap)
3. Ottar Kristoffersen (Sp)
4. Magne Johnsen (SV)
5. Bente Lockert (H)
6. Maria Overholt Aronsen (Sp)
7. Ida Marie Jensen (Ap)

Torgeir Godvik meldt forfall, Randi Hanssen innkalt, meldt forfall. Stein Bismo innkalt, meldt forfall. Magne Johnsen innkalt.

Fra utvalget møte:

Rolf Hugo Eriksen (leder)

Anne- Lise J. Kvalmo

Synnøve Solsem Olsen

Atle Olsen (nestleder)

Magne Johnsen

Fra politisk ledelse møte:

Fra administrasjonen møte:

Fra KomRev NORD IKS møte:

Revisor Helga M. Arntzen.

Fra K-Sekretariatet IKS møte:

Seniorrådgiver Knut Roar Johansen

Merknader til innkalling og sakliste:

Ingen merknader til møteinnkalling og sakliste

Valgt til å underskrive protokollen:

Rolf Hugo Eriksen og Synnøve S. Olsen

- 07/23 REFERATSAKER**
- 08/23 RAPPORTERING FRA REVISOR – FORENKLET
ETTERLEVELSESKONTROLL MED KOMMUNENS
ØKONOMIFORVALTNING 2022; ETTERLEVELSE AV
REGLEMENT FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNING**
- 09/23 REVISJONSBREV NR. 20 – FORENKLET ETTER-
LEVELSESKONTROLL, ETTERLEVELSE AV REGLEMENT
FOR FINANS- OG GJELDS-FORVALTNING**
- 10/23 KOMMUNEDIREKTØRENS SVAR SAK /22 - KOMMUNENS
ARBEID MED «MOBBESAKER» I GRUNNSKOLEN**
- 11/23 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG
EIERSKAPSKONTROLL – DRØFTING OG INNSPILL TIL
MULIGE PROSJEKTER PERIODEN 2024 - 2027**
- 12/23 ORIENTERINGSSAK – EIERSTYRING BØ KOMMUNE**
- 13/23 UNDERSØKELSER RUNDT RAMMEAVTALER**
- 14/23 VURDERING AV UAVHENGIGHET -
OPPDRAKSANSVARLIGE FORVALTNINGSREVISORER**
- 15/23 EVENTUELT**

Sak 07/23
REFERATSAKER

Innstilling til v e d t a k:
Sakene tas til orientering.

Behandling
Innstilling til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak
Sakene tas til orientering.

Sak 08/23**RAPPORTERING FRA REVISOR – FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL MED KOMMUNENS ØKONOMIFORVALTNING 2022; ETTERLEVELSE AV REGLEMENT FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNING****Innstilling til vedtak:**

Kontrollutvalget tar rapporten fra revisor til orientering.

Behandling

Innstilling til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten fra revisor til orientering

Sak 09/23**REVISJONSBREV NR. 20 – FORENKLET ETTERLEVELSESKONTROLL, ETTERLEVELSE AV REGLEMENT FOR FINANS- OG GJELDSFORVALTNING****Innstilling til v e d t a k:**

1. Kontrollutvalget oversender nummert revisjonsbrev nr. 20 til kommunedirektøren, og ber om skriftlige redegjørelse som omhandler planlagte tiltak for å lukke avvik som omtalt i revisjonsbrevet. Redegjørelsen oversendes kontrollutvalget innen 25.10.2023
2. Kommunedirektøren bes oversendte svaret til kontrollutvalget i kopi til regnskapsrevisor i KomRev NORD. Regnskapsrevisor bes gi kontrollutvalget en vurdering av svaret fra kommunedirektøren.

Behandling

Innstilling til vedtak - enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Kontrollutvalget oversender nummert revisjonsbrev nr. 20 til kommunedirektøren, og ber om skriftlige redegjørelse som omhandler planlagte tiltak for å lukke avvik som omtalt i revisjonsbrevet. Redegjørelsen oversendes kontrollutvalget innen 25.10.2023
3. Kommunedirektøren bes oversendte svaret til kontrollutvalget i kopi til regnskapsrevisor i KomRev NORD. Regnskapsrevisor bes gi kontrollutvalget en vurdering av svaret fra kommunedirektøren.

Sak 10/23**KOMMUNEDIREKTØRENS SVAR SAK 22/22 - KOMMUNENS ARBEID MED «MOBBESAKER» I GRUNNSKOLEN**

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget finner Kommunedirektørens svar av 15.3.2023 som tilfredsstillende oppfølging av kontrollutvalgets vedtak i sak 22/22, og tar saken til orientering.

Behandling

Kontrollutvalget ber om at kommunedirektør innkalles til møte for å orientere om dagens status, samt svare på spørsmål fra utvalgets medlemmer

Saken utsettes – enstemmig vedtatt

Vedtak

Kontrollutvalget ber om at kommunedirektør innkalles til møte for å orientere om dagens status, samt svare på spørsmål fra utvalgets medlemmer

Saken utsettes

Sak 11/23

**PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL –
DRØFTING OG INNSPILL TIL MULIGE PROSJEKTER PERIODEN
2024 - 2027**

Innstilling til vedtak:

1. Kontrollutvalget gir innspill til følgende aktuelle prosjekter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i planperioden 2024-2027:
 - a) .
 - b) .
 - c) .
 - d) .
 - e) .
2. Innspillene medtas og vurderes av sekretariatet opp mot øvrige kilder og aktuelle prosjekter i forslaget til plan.

Behandling

Kontrollutvalget gir følgende innspill til områder som bør vurderes ved utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027:

- Ansettelsesrutiner
- Arbeidsmiljø Bøheimen

Vedtak

1. Kontrollutvalget gir innspill til følgende aktuelle prosjekter for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i planperioden 2024-2027:
 - Ansettelsesrutiner
 - Arbeidsmiljø Bøheimen

- 2 . Innspillene medtas og vurderes av sekretariatet opp mot øvrige kilder og aktuelle prosjekter i forslaget til plan

Sak 12/23

ORIENTERINGSSAK – EIERSTYRING BØ KOMMUNE

Innstilling til v e d t a k:

Saksopplysningene tas til orientering.

Behandling

Innstilling til vedtak enstemmig vedtatt

Vedtak

Saksopplysningene tas til orientering.

Sak 13/23

UNDERSØKELSER RUNDT RAMMEAVTALER

Innstilling til v e d t a k:

1. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse på spørsmål 1 til 5 som beskrevet i saksfremlegget til sak 12/23
2. Svar oversendes K-Sekretariatet innen 15. november 2023.

Behandling

Innstilling til vedtak – enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse på spørsmål 1 til 5 som beskrevet i saksfremlegget til sak 12/23
2. Svar oversendes K-Sekretariatet innen 15. november 2023.

Sak 14/23

VURDERING AV UAVHENGIGHET - OPPDRAGSANSVARLIGE FORVALTNINGSREVISORER

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlige forvaltningsrevisorer sine uavhengighetsvurderinger til orientering.

Behandling

Innstilling til vedtak – enstemmig vedtatt

Vedtak

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlige forvaltningsrevisorer sine uavhengighetsvurderinger til orientering.

Sak 15/23
EVENTUELT

Behandling

Behandling av årsregnskap 2022 og forvaltningsrevisjonsrapport «kvalitet på sykehjemstjenester ble drøftet. Ut fra tilbakemeldinger fra KomRev Nord vedrørende ferdigstilling av regnskap og revisjonsberetning, samt forvaltningsrevisjonsrapport, tas det sikte på å avholde ekstra kontrollutvalgs møte medio oktober.

Vedtak

Det avholdes kontrollutvalgsmøte medio oktober for behandling av årsregnskap 2022 og forvaltningsrevisjonsrapport.

Neste møte planlegges medio oktober.

Rolf Hugo Eriksen
Leder

Synnøve Solsem Olsen

Bø Kommune
v/ ordfører og kommunedirektør

Deres ref.: **Saksbeh.:** Knut Roar Johansen **Telefon:** 95109002 **Dato:** 02.10.2023
Vår ref.: 30/23/430.2.2/KRJ **E-postadr.:** Knut@k-sek.no

KONTROLLUTVALGET - OVERGANG TIL DIGITAL INNKALLING OG SAKSPAPIRER

K-Sekretariatet IKS bistår som kjent kontrollutvalget i deres kommune.

Vi ønsker å meddele kommunen at K-Sekretariatet fra og med 1. november 2023 ikke lenger vil sende ut sakspapirer til kontrollutvalgets møter per post (papirkopier). Årsaken til dette er delvis at Posten i Norge har begrenset dager hvor post deles ut samt at den generelle postgangen tar for lang tid. I tillegg har mange kommuner allerede gått over til digitale innkallinger i folkevalgte organer. Vi anser også digital oversendelse med kryptert epost og passord som sikrere i saker som er unntatt offentlighet.

Dette betyr at kommunen må utstyre medlemmer av kontrollutvalget med nettbrett, PC eller annet egnet hjelpemiddel for å lese saksdokumenter. Hvordan kommunene rent praktisk løser dette lar vi være opp til den enkelte kommune.

Dersom det skulle være spørsmål til dette kan undertegnede kontaktes.

Svolvær, 02.10.2023

Knut Roar Johansen
Seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø Kommune	Saksnummer: 17/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
--	-------------------------------	--------------------------------	---

RAPPORTERING FRA REVISOR – ÅRSREGNSKAPET 2022 – BØ KOMMUNE

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets plikt til å påse at foretakets regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Oppsummeringsbrev årsregnskap 2022 fra KomRev Nord av 13.10.23
- B: Utrykte vedlegg: Veileder: Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor, utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn 2019

Saksutredning:

1. BAKGRUNNEN FOR SAKEN OG KONTROLLUTVALGETS ANSVAR

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir «revidert på en betryggende måte», jf. kommunelovens § 23-2 bokstav a. I kontrollutvalgsforskriftens § 3 (Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon) sies det bl.a. at:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at
- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
 - b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor

2. REVISORS ANSVAR OG OPPGAVER

Revisors ansvar og oppgaver er beskrevet i lovens § 24-2, hvor revisor bl.a. ansvar for å «planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk».

Det er i loven vist til «god kommunal revisjonsskikk», som er en rettslig standard. I rettslige standarder henvises det ikke til absolutte kriterier, men lovens innhold defineres til å være det som samfunnet som helhet eller enkelte grupper i samfunnet til enhver tid mener bør gjelde.

For å gi standarden *god kommunal revisjonsskikk* et nærmere innhold, er det utarbeidet internasjonale revisjonsstandarder (ISA-ene), som har noen tilleggsvurderinger som er spesifikke for enheter i offentlig sektor.

Etter ISA 300 – *Planlegging av revisjon av et regnskap*, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens omfang og angrepsmåte, tidspunkt og styring av oppdraget. Utover revisjonsstrategien utarbeider revisor en mer detaljert plan for å håndtere de forskjellige forholdene som er identifisert i revisjonsstrategien. Den overordnede revisjonsstrategien og revisjonsplanen oppdateres og endres ved behov etter hvert som revisjonen utføres. På bakgrunn av revisjonshandlingene konkluderer revisor for å kunne gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, og som kommer til uttrykk i revisjonsberetningen.

Ved utarbeidelsen av revisjonsberetningen gjelder revisjonsstandardene (ISA'ene): ISA 700 – *Konklusjon og rapportering om regnskaper*, ISA 701 – *Omtale av sentrale forhold ved revisjonen i den uavhengige revisors beretning*, ISA 705 – *Modifikasjoner i konklusjonen i den uavhengige beretning* og ISA 706 – *Presiseringavsnitt og avsnitt om «andre forhold» i den uavhengige revisors beretning*.

3. REVISORS RAPPORTERING – KONTROLLUTVALGETS «PÅSE-ANSVAR» OVERFOR REGNSKAPSREVISOR

Kontrollutvalget er i tidligere møter holdt løpende orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med foretakets årsregnskap for 2022.

I veilederen for kontrollutvalgets påse-ansvar, utarbeidet av Forum for Kontroll og Tilsyn, presenteres forhold og momenter som kontrollutvalget kan vurdere i forbindelse med påse-ansvaret. Veilederen presenterer påse-ansvaret i tre områder, der «holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet» er det ene området. Orienteringene om det løpende revisjonsarbeidet deles inn i tre faser; planleggingsfasen, interimfasen og årsoppgjørfsasen. I tillegg kommer orientering om etterlevelseskontroll.

Rapporteringen fra revisor i innværende møte gjelder årsoppgjørfsasen. Følgende er beskrevet i veilederen:

Orientering fra årsoppgjørfsasen

Revisjonsberetning, årsoppgjørfsnotat og eventuelt nummerert brev. Kontrollutvalget ber om:

- a. orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontroll av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer*
- b. revisors vurdering av kvaliteten av regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen*
- c. revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetningen, jf. kommunelovens § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet*
- d. revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerte og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet*

Revisjonsberetningen for Bø kommunes årsregnskap for 2022 er avlagt med forbehold. Det vises her til revisjonbrev nr. 21, jf kontrollutvalgssak 18/23.

Vedlagt følger kopi av brev til kommunedirektør som gjelder oppsummeringsbrev årsregnskapet 2022.

Som følge av kontrollutvalgets «påseeransvar», vil revisor i møte gi en orientering om gjennomførte revisjonshandlinger i forbindelse med kommunenes årsregnskap for 2022.

Svolvær, 13.10.2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til
Bø kommune v/kommunedirektør

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	399	Helga Mæhlum Arntzen hma@komrevnord.no	77 60 05 12	13.10.23

OPPSUMMERING ETTER ÅRSOPPGJØRSREVISJONEN 2022

Vi viser til vår revisjonsberetning datert 10.10.2023 og vårt revisjonsbrev nr. 21 datert 10.10.2023. I det følgende ønsker vi å ta opp noen forhold som ikke har hatt betydning for vår revisjonsberetning, men som vi ønsker kommunedirektørens tilbakemelding på.

Selvkost

Aktiveringer

Gjennomgang av anleggsregisteret i Momentum filen for 2022 viser at det er gjort følgende aktiveringer i anleggsmidler for tidligere år:

VANN: Prosjekt 887 Nye ledninger og kummer – feilføring, kr 428 761, investert år 2016.

VANN: Prosjekt 909 Mårsund – Steinsvika, økt med kr 133 390, investert år 2020.

Vi ber om forklaring på disse aktiveringene som er gjort i 2022.

Note selvkost

I noten fremkommer det ikke etterkalkyle for selvkostområdene private planer, byggesaker og oppmåling. Vi ber om forklaring på hvorfor det i 2022 ikke er tatt med tall for disse selvkostkapitlene.

Kommunen kjøper tjenester fra Reno-Vest IKS for tjenestene renovasjon og slam. Har kommunen fått en etterkalkyle for disse tjenestene fra Reno-Vest IKS? Vi viser til veileder til selvkostforskriften punkt 3 - Selvkostforskriften gjelder uavhengig av organisering. Etterkalkyle på disse tjenestene skulle også vært innarbeidet i noten.

Det presenteres ikke tall fra tidligere år i noten, noe som med fordel kunne vært innarbeidet. Dette er ikke krav, men det vil for brukerne av regnskapet være nyttige opplysninger.

Overskudd byggesaker og oppmåling i 2021

Ifølge etterkalkylen i Momentum for 2021 så var det overskuddsfond for byggesaker på kr 207 438 og oppmåling kr 105 571. Vi ber om forklaring på hvorfor disse overskuddene ikke er avsatt til selvkostfond i balansen.

Bruk av overskuddsfond

Et overskudd som er avsatt til selvkostfond, skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppstår ifølge selvkostforskriften.

Vi gjør oppmerksom på at ifølge Momentum så er det overskuddsfond for avløp på kr 241 421 fra 2016, fond slam kr 104 903 fra 2016 og 2017 og fond for renovasjon kr 29 802 fra 2017 som ikke brukt innen 5 år.

Vi ber kommunen om å sørge for at alle overskudd blir tilbakeført innen 5 år for ettertiden.

Besøks-/postadresse	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no	Alta, Bodø, Finnsnes, Hammerfest, Lakselv, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær og Tromsø post@komrevnord.no	77 04 14 00	986 574 689

Avskrivninger

Vi fant ved våre kontroller at fire anlegg som ble aktivert i kommunens anleggsmodul og balanse i 2021 ikke er startet avskrivning på. Dette gjelder følgende anlegg;

903 – Oppgradering kommunale veier

904 – Trafikksikkerhet

944 – Feiebil

948 – Leie til eie 2

Vi ber om at kommunen for fremtiden påser at alle anlegg som er tatt i bruk gjøres til gjenstand for avskrivninger påfølgende år, og at det i 2023 gjøres korrigeringer for ovennevnte anlegg.

Balansekonti til oppfølging

Vi ser at det for konto 232200010 - Leverandørgjeld er en større debetsaldo på kr 751 761 på reskonto 500004 KLP Lån.

Vi ber om at kommunen ved svar på dette brevet, legger ved dokumentasjon på at saldoen er gjort opp.

Ved kontroll av lønnsområdet fant vi flere balansekonti vi ønsker at kommunen ser nærmere på og kommer med redegjørelse for hvordan de skal gjøres opp.

Konto	Konto tekst	IB 2022	Bevegelse	UB 2022
213080020	Negativ lønn	21 868,27	-4 779,63	17 088,64
232080010	Differansekonto lønn	-59 720,55	-	-59 720,55
232890001	Netto lønn	10 229,00	54 744,04	64 973,04

Regulering av investeringsbudsjettet

Vi konstaterer at investeringer i varige driftsmidler kun utgjør 37 % av vedtatt regulert budsjett. Vi ser også at budsjettet ble regulert opp i løpet av 2022.

Vi ser også andre større avvik mellom regnskap og regulert budsjett i investeringsregnskapet, som f.eks. på linjen «Tilskudd til andre», der kommunen har budsjettet med et tilskudd på kr 4 442 000, men regnskapet viser kun kr 965 936.

Vi minner om kommunelovens §14-5 om budsjettstyring. «*Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse*». “Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet”.

Dette forholdet ble også tatt opp i vårt oppsummeringsbrev for 2021, da svarte kommunen at dette var en beklagelig feil. Likevel ser vi at vi også i år har store avvik mellom regnskap og regulert budsjett. Vi ber om en kommentar på dette.

Strategisk næringsfond

Vi tok i vårt oppsummeringsbrev for 2021 opp hvorvidt Strategisk næringsfond på konto 255080101 kunne klassifiseres som bundet fond, og vi ba om avklaring på om det forelå noen form for ekstern binding på disse midlene.

Kommunen gav i sitt tilsvarende redegjørelse for at det ikke forelå noen eksterne bindinger.

Forholdet ble også diskutert i vårt oppstartsmøte med ledelsen den 30.11.22, det ble da avklart at fondet måtte omklassifiseres.

Vi ser at fondet fortsatt står klassifisert som et bundet investeringsfond.

Vi ser også at renteinntektene knyttet til dette fondet er inntektsført i investeringsregnskapet og tilført saldo på fondet.

Renteinntekter er å regne som løpende inntekter, som etter budsjett- og regnskapsforskriften § 2-1 skal inntektsføres i driftsregnskapet.

Vi ber om at kommunen ved svar på dette brevet dokumenterer at fondet er omklassifisert, og at det for fremtiden sørges for at renteinntekter knyttet til fondet tilordnes driftsregnskapet.

Bundne driftsfond

Kommunen har bundne driftsfond på ca. 9,7 millioner kr.

I oppsummeringsbrevet for 2021 tok vi opp at kommunen hadde svært mange urørte bundne fond. Kommunen svarte da at flere fond skulle benyttes i 2022. Av disse står følgende fond fortsatt urørt:

Konto	Konto tekst	IB 2022	Bevegelse	UB 2022
251080123	Kvalifiseringsprogrammet	- 150 000,00	-	- 150 000,00
251080135	Miljørettet helsevern V/åle	- 9 750,00	-	- 9 750,00
251080143	Folkehelsearbeid	- 117 500,00	-	- 117 500,00
251080145	Kompetanseheving i helsesta	- 39 849,00	-	- 39 849,00
251080151	Etablering av oppfølgingste	- 225 887,71	-	- 225 887,71
251080154	Overvekt hos barn og unge	- 101 135,68	-	- 101 135,68
251080161	Tiltakspakke sårbare eldre	- 88 424,00	-	- 88 424,00
SUM				- 732 546,39

Vi ber om en redegjørelse for hvorfor disse midlene ikke har vært inntektsført i 2022.

I tillegg til ovennevnte fond, har kommunen også følgende fond som står urørt i 2022:

Konto	Konto tekst	IB 2022	Bevegelse	UB 2022
251080119	Etterutdanning i skolen	- 211 000,00	-	- 211 000,00
251080124	Entreprenørskap i skolen	- 97 599,34	-	- 97 599,34
251080142	Frivilligsentralen	- 271 406,34	-	- 271 406,34
251080152	Svømming i barnehage	- 128 652,70	-	- 128 652,70
251080158	Regional landbruksstrategi	- 131 148,80	-	- 131 148,80
251080162	Rodd Fiske	- 100 000,00	-	- 100 000,00
251080163	Dinas Plass	- 200 000,00	-	- 200 000,00
SUM				- 1 139 807,18

Vi ber om redegjørelse for om det har påløpt utgifter i regnskapet for 2022, som skulle vært dekket av disse midlene.

Vi tok også opp i vårt oppsummeringsbrev for 2021 at det ble avsatt kr 200 000 til bundet fond 251080163 - Dinas Plass, men at det var gjort på bakgrunn av en intern bevilgning fra kommunestyret. Dette ba vi om en kommentar på, men det har vi ikke fått.

I år ser vi at det er gjort ei avsetning på kr 250 000 til bundet fond 251080166 –

Landbruksstrategi Bø, også dette etter en bevilgning fra kommunestyret.

For at et fond skal være bundet, må det foreligge krav i lov, forskrift eller avtale med ekstern part, kommunen kan ikke selv binde opp midler. Vi ber om at begge de ovennevnte fondene omklassifiseres til ubundet driftsfond (disposisjonsfond), og at vi ved svar på dette brevet mottar dokumentasjon på at dette er gjort.

Arbeidsgiveravgift på netto pensjonsforpliktelse

Våre kontroller viser at kommunen har bokført arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse på kr 1 252 422 på følgende balansekontoaer:

Konto	Konto tekst	Beløp
240640005	Arbeidsgiveravgift pensjons	- 674 111,00
240640006	Arbeidsgiveravgift pensjon	- 556 345,00
240640205	Arbeidsgiveravgift pensjons	- 21 966,00
240640205	Arbeidsgiveravgift pensjonsforpliktelse KLP bokbussen	-
SUM		- 1 252 422,00

Våre kontroller viser at kommunen har samlet netto pensjonsmidler, ikke en netto forpliktelse. Det skal ikke beregnes arbeidsgiveravgift av netto pensjonsmidler. Forholdet har ikke hatt resultateffekt, da det kun er bokført mot kapitalkonto, men vi ber om at forholdet rettes opp, og at det dokumenteres ved svar på dette brevet.

Vi ønsker også å opplyse om at det for 2023 ikke skal foretas en samlet vurdering på om kommunen har netto pensjonsmidler eller netto pensjonsforpliktelse, men at dette nå skal gjøres for hver enkelt pensjonsordning.

Oppsett av note for bundne fond

Vi så at kommunen i det avlagte regnskapet ikke avla en note for bundne fond iht. budsjett- og regnskapsforskriftens § 5-13. Vi minner om forskriftens krav til denne noten, og ber om at det ved avleggelse av regnskapet for 2023 sørges for at notekravet i forskriften følges.

For bundne fond som er vesentlige, skal det opplyses om hvilket formål fondet er bundet til. Det skal også opplyses om årets avsetning til eller bruk av fondet og størrelsen på fondet ved utgangen av året. Hvis det ikke har vært brukt av fondet i regnskapsåret, skal det i tillegg opplyses om årsaken til dette.

Finansielle måltall

I vårt oppstartsmøte med ledelsen den 30.11.2022, ba vi om en redegjørelse for om kommunestyret hadde vedtatt finansielle måltall – da dette er et krav iht. kommunelovens § 14-2. Vi fikk da opplyst om at dette ikke var gjort, men at det ville bli gjort i 2023. Vi ber om en redegjørelse for når dette planlegges vedtatt av kommunestyret.

Formidlingslån

Kommunen har pr. 31.12.2022 stående kr 5 450 394 på balansekonto 255080100 – Avdragsfond formidlingslån. Saldoen på fondet har bare vokst de siste årene. Dette fondet kan kun anvendes til å dekke avdrag på og innfrielse av innlån eller nye utlån. Og vi ber om at kommunen ved svar på dette brevet, kommer med en redegjørelse for hvordan disse midlene tenkes brukt.

Bankkonti som ikke er reflektert i kommunens balanse

Vi finner fortsatt at det på årsoppgaven fra Sparebank 1 Nord-Norge er med kontoer som ikke er reflektert i kommunens regnskap.

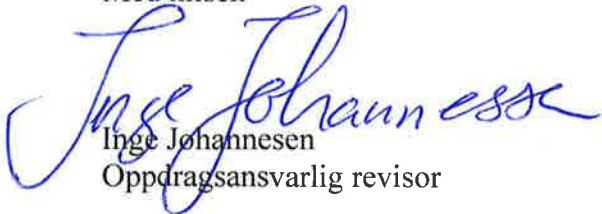
4599.5119335 Offentlig 2018 med beløp på kr 12 732

4760.1914782 Prepaid Ladekonto med beløp på kr 83 255.

Vi ber om en redegjørelse for hvorfor disse kontoene ikke er reflektert i kommunens balanse.

KomRev NORD ber om skriftlige svar på det ovenstående innen 24. november 2023.

Med hilsen

Inge Johannesen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Kontrollutvalget i Bø kommune

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 18/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

REVISJONSBREV NR. 21 – ÅRSREGNSKAP 2022

Innstilling til v e d t a k:

1. Kontrollutvalget viser til revisjonsbrev nr. 21, og ber kommunedirektør svare kontrollutvalget på hvilke tiltak som må iverksettes for å kvalitets sikre årsregnskapet, og at regnskapsavleggelse skjer innen lovbestemt frist.
2. Kommunedirektøren bes svare kontrollutvalget innen 15.12.2023, med gjenpart til revisjonen.
3. Når svar foreligger fra kommunedirektør, ber kontrollutvalget om revisjonens vurdering av svaret.

Saken gjelder:

Behandling av revisjonsbrev nr. 21 – Årsregnskap 2022

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg: Revisjonsbrev nr. 21 av 10.10.23, Årsregnskap 2022

Saksutredning:

1. Bakgrunn for saken

Vi viser til revisjonens brev av 10.10.2023 – Revisjonsbrev nr 21 – Årsregnskap 2022

Ifølge kommunelovens § 24-7 påhviler det revisor en informasjonsplikt for en rekke forhold overfor kontrollutvalget. Rapporteringen skal skje skriftlig i form av fortløpende nummererte brev, med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon i § 3 en plikt til å påse at skriftlige påpekninger fra revisor blir fulgt opp.

Revisjonsbrev nr. 21 viser til at revisjonsberetningen er avlagt med flere forbehold, under avsnittene «Uttalelse om årsregnskapet», «Uttalelse om øvrige lovmessige krav», og «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik». I tillegg er det tatt inn to presiseringer under «Andre forhold». I vedlagte brev redegjøres det nærmere for revisjonens vurdering av disse forholdene, og gjelder blant annet:

Manglende dokumentasjon og tapsføring av omløpsaksjer

Revisjonen har ikke mottatt dokumentasjon for to av kommunens omløpsaksjer - Elmera Group ASA og Rana Gruber ASA. Dette er et brudd på bokføringslovens §11 og viser svakhet i internkontrollen.

Manglende dokumentasjon og tapsføring av sykelønnsfordringer

Revisjonen har ikke mottatt dokumentasjon for kommunens sykelønnsfordringer. Dette er et brudd på bokføringslovens § 11 og viser svakhet i internkontrollen.

Manglende dokumentasjon og for høy utgiftsføring av renter

Kontroll av kommunens renteutgifter revisjonensser at disse er for høye med minimum kr 679 463. Dette beløpet stammer fra en nullstilling av balansekonto 232080110 - Dobbelbetalinger. Revisjonen kan ikke se at denne kontoen er avstemt og dokumentert. Dette er et brudd på bokføringslovens § 11 og viser svakhet i internkontrollen. Revisjonen vurderer at ovennevnte nullstilling skulle vært gjort mot en annen balansekonto, ikke mot en utgiftspost driftsregnskapet. I tillegg viser kontroller at det foreligger risiko for at det er bokført ytterligere kr 532 154 for mye i renteutgifter for 2022.

Utgiftsføring av investeringsutgifter i driftsregnskapet

Det er utgiftsført kjøp av to driftsmidler (anleggsmiddel) i driftsregnskapet på til sammen kr 841 990. Anleggsmidler skal iht. budsjett- og regnskapsforskriftens § 2-2 bokføres i investeringsregnskapet.

Selvkost

Det ene driftsmiddelet (kr 491 990) er bokført på selvkostområdet.

Revisjonens ser videre at det i driftsregnskapet på kommunens selvkostområder også er utgiftsført det vi mener er påkostninger på anleggsmidler. Revisjonen vurderer at det kan være snakk om utgifter på over 1 million kroner. Dette gjelder skifte av ledningsnett som etter de opplysninger vi har fra kommunen er ferdig avskrevet. Påkostninger på anleggsmidler skal iht. budsjett- og regnskapsforskriftens § 2-3 bokføres i investeringsregnskapet, og regnes som investering.

2. Sekretariatets vurdering

Kommunedirektør bes besvare revisjonsbrevet. Det legges til grunn at svaret inneholder beskrivelse av tiltak som forbedrer og sikrer gode rutiner for kvalitetssikring av årsregnskapene, slik at disse kan avlegges innen lovens frist, uten manglende avstemming og med den dokumentasjon som kreves.

Når svar foreligger fra kommunedirektøren, er det naturlig at revisjonen vurderer om svaret anses tilfredsstillende.

Forslag til vedtak er utformet med bakgrunn i ovennevnte vurdering.

Svolvær, den 12.10.2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til
Kontrollutvalget i Bø kommune

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	398	Helga Mæhlum Arntzen hma@komrevnord.no	77 60 05 12	10.10.2023

REVISJONSBREV NR. 21 - ÅRSREGNSKAP

Vi viser til vår revisjonsberetning datert 10.10.2023. Revisjonsberetningen er avlagt med forbehold under avsnittene «Uttalelse om årsregnskapet», «Uttalelse om øvrige lovmessige krav» og «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik». I tillegg er det tatt inn to presiseringer under «Andre forhold». I dette brevet vil vi gjøre redegjøre nærmere for vår vurdering av disse forholdene.

Forbehold om årsregnskapet

Våre kontroller i forbindelse med revisjon av årsregnskapet for 2022 viser en rekke mangler som påvirker vår vurdering av enkelte balanseposter, samt regnskapslinjer i drift- og investeringsregnskapet.

Manglende dokumentasjon og tapsføring av omløpsaksjer

Vi har ikke mottatt dokumentasjon for to av kommunens omløpsaksjer – Elmera Group ASA og Rana Gruber ASA. Dette er et brudd på bokføringslovens §11 og viser svakhet i internkontrollen.

Det følger videre av budsjett- og regnskapsforskriften § 3-3 at omløpsmidler skal måles til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Da kommunen ikke har kunnet fremskaffe dokumentasjon for ovennevnte aksjeposter er vurdering rundt hva som er laveste verdi pr. 31.12 gjort med informasjon tilgjengelig på Nordnet.no.

Om vi hensyntar innhentet informasjon, er balanseført verdi på aksjepostene kr 497 000 for høy. Dette beløpet skulle vært tapsført på regnskapslinje for «Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler».

Manglende dokumentasjon og tapsføring av sykelønnsfordringer

Vi har ikke mottatt dokumentasjon for kommunens sykelønnsfordringer. Dette er et brudd på bokføringslovens § 11 og viser svakhet i internkontrollen.

Våre kontroller viser at kommunens balansekonto 213890901 – Refusjon feriepengar NAV er overvurdert med kr 719 645. Innbetaling som vedrører denne fordringen kom i 2021, og ble da inntektsført dobbelt. Ovennevnte balanseført beløpet burde vært tapsført på regnskapslinje «Overføring og tilskudd til andre.»

Det foreligger etter vårt syn også risiko for at ytterligere fordringer for sykelønn, bokført på balansekonto 213890900 – Refusjon sykepengar NAV, med en verdi på anslagsvis 1 millioner kroner er overvurdert, og burde blitt tapsført.

Manglende dokumentasjon og for høy utgiftsføring av renter

Våre kontroller av kommunens renteutgifter viser at disse er for høye med minimum kr 679 463. Dette beløpet stammer fra en nullstilling av balansekonto 232080110 – Dobbelbetalinger. Vi kan ikke se at denne kontoen er avstemt og dokumentert. Dette er et brudd på bokføringslovens § 11 og viser svakhet i internkontrollen. Vi vurderer at ovennevnte nullstilling skulle vært gjort mot en annen balansekonto, ikke mot en utgiftspost driftsregnskapet. I tillegg viser våre kontroller at det foreligger risiko for at det er bokført ytterligere kr 532 154 for mye i renteutgifter for 2022.

Utgiftsføring av investeringsutgifter i driftsregnskapet

Våre kontroller viser at det er utgiftsført kjøp av to driftsmidler (anleggsmidler) i driftsregnskapet på til sammen kr 841 990. Anleggsmidler skal iht. budsjett- og regnskapsforskriftens § 2-2 bokføres i investeringsregnskapet.

Selvkost

Det ene driftsmiddelet (kr 491 990) er bokført på selvkostområdet.

Vi ser videre at det i driftsregnskapet på kommunens selvkostområder også er utgiftsført det vi mener er påkostninger på anleggsmidler. Vi vurderer at det kan være snakk om utgifter på over 1 million kroner. Dette gjelder skifte av ledningsnett som etter de opplysninger vi har fra kommunen er ferdig avskrevet.

Påkostninger på anleggsmidler skal iht. budsjett- og regnskapsforskriftens § 2-3 bokføres i investeringsregnskapet, og regnes som investering.

Generasjonsprinsippet ligger som en grunnleggende forutsetning for beregning av selvkost. Prinsippet innebærer at brukerne av dagens tjenester betaler det som dagens tjenester koster (kalles også det finansielle ansvarsprinsipp). Begrunnelsen er at dagens innbyggere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av framtidige innbyggere, men at gebyrene som den enkelte betaler i året, så langt som mulig skal reflektere kommunens årskostnad ved å levere tjenesten til denne innbyggeren.

Slik det er ført nå belastes innbyggerne direkte, istedenfor for over den utnyttbare levetiden til anleggsmiddelet.

Utgiftene som nevnt over er finansiert ved bruk av selvkostfond.

Det følger av selvkostforskriftens § 8 3.ledd og tilhørende veileder pkt 11.2 at selvkostfond ikke kan brukes til å finansiere investeringer.

Regnskapslinjene iht. regnskapsskjema § 5-6 for «Kjøp av varer og tjenester» og «Bruk av bundne driftsfond» viser etter vår vurdering for høye beløp, mens regnskapslinjene iht. regnskapsskjema § 5-5 for «Investeringer i varige driftsmidler» og «Bruk av lån» viser for lave beløp.

Samlet sett så skulle resultatet for Bø kommunes årsregnskap vært ca 1,5 millioner kroner svakere. Dette beløpet kan bli større og mindre, det avhenger av hva kommunen og revisjonen blir enige om i forhold til de feil vi mener vi har funnet.

Forbehold om årsberetning og annen øvrig informasjon

Årsberetningen er skrevet med utgangspunkt i det avlagte regnskapet for 2022. De feil som er omtalt under «Forbehold om årsregnskapet» er ikke omtalt i årsberetningen.

Forbehold om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Det følger av Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 14-7 andre ledd, bokstav b, at årsberetningen skal redegjøre for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjett og årsregnskap.

De feil som vår revisjon har avdekket, og som er omtalt under «Forbehold om årsregnskapet» ville, dersom de var innarbeidet i det avlagte regnskapet, ha medført endringer på flere regnskapslinjer – både i drift- og investeringsregnskapet.

Omtalelsen av vesentlige budsjettavvik i årsberetningen hensyntar ikke disse tallstørrelsene. Det samme kan gjelde for enkelte rammeområder.

Andre forhold

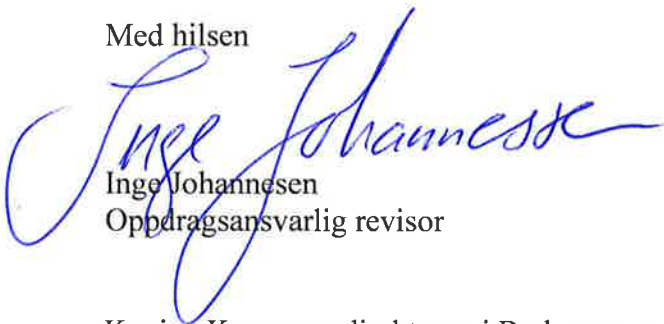
Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 17.4.2023, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Årsregnskapet ble første gang avlagt 1.4.2023, årsregnskapet måtte korrigeres flere ganger og ble endelig avlagt den 29.6.2023. Årsmelding ble første gang avlagt den 4.7.2023, denne måtte korrigeres og ble endelig avlagt den 9.10.2023

Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Det er svært uheldig at årsregnskap og årsregnskap blir avlagt så lang tid etter lovens frister.

Skjema RF-1022 Lønns- og pensjonskostnader 2022 er en oppgave som skal leveres til skattekontoret innen 31.5 hvert år. Iht. kommunelovens § 24-7 skal revisor gi skriftlig melding om hvorfor vi ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen skal sende til offentlige myndigheter innen fristen.

Årsak til forsinket underskrift fra revisjonene, skyldes for sent avlagt regnskap fra kommunens side.

Med hilsen

Inge Johannesen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Kommunedirektøren i Bø kommune

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 19/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM BØ KOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSMELDING FOR 2022

Innstilling til v e d t a k:

1. Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse til Bø kommunes årsregnskap og årsmelding for 2022.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet, for fremleggelse i forbindelse med behandlingen av årsregnskapene og årsmeldingen.

Saken gjelder:

Bø kommunes regnskap og årsmelding for 2022.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

1. Kopi av revisjonsberetning 2022 datert 17.4 og 10.10.2023
2. Utkast til kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsmeldingen for 2022
3. Bø kommunes årsregnskap for 2022
4. Bø kommunes årsmelding for 2022

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

1. BAKGRUNN FOR SAKEN

1.1 Kontrollutvalgets oppgaver ved behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt – til å behandle og uttale seg om kommunen årsregnskap og årsberetning før de behandles i formannskap og kommunestyre. Kontrollutvalgets uttalelse skal således foreligge som et grunnlag for formanskapets og kommunestyrets behandling.

Formålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene. Videre skal kontrollutvalget påse at årsregnskapet og -beretningen har vært gjenstand for en betryggende kontroll av revisor.

Kontrollutvalget har også særskilt plikt til å følge opp merknader fra revisor, enten i form av merknader i beretningen, eller i nummererte brev, jf. regelen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon, § 3. siste ledd.

Det er ikke gitt regler i lov eller forskrift av hva kontrollutvalgets uttalelse nærmere skal inneholde, og det tilligger kontrollutvalgets skjønn hvilke forhold som skal tas med. Det vil imidlertid være naturlig å ta med forhold som ligger inn under kontrollutvalgets oppgaver og som kontrollutvalget mener kommunestyret bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen.

Videre bør kontrollutvalget kommentere hvorvidt kommunestyrets vedtatte finansielle måltall er oppnådd. Det samme gjelder kommunens økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

Uttalelsen bør også medta om årsregnskap og årsberetning – etter kontrollutvalgets vurdering - har vært gjenstand for en betryggende kontroll fra revisor.

Sekretariatet vil nedenfor kort gjengi de regler som gjelder for årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen og de frister som gjelder.

1.2 Årsregnskapet

Kommuneloven §14-6 fastsetter kommunens plikt til å utarbeide årsregnskap. Av bestemmelsen fremgår det at:

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) *regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen*
- b) *regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak*
- c) *regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift*
- d) *samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.*

Årsregnskapet skal presenteres og avlegges etter de krav som fremkommer i *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.*, samt tilhørende regnskapsstandarder utarbeidet av Foreningen for God kommunal regnskapsskikk.

1.3 Årsberetningen

Kommunen – og kommunale foretak - har også en plikt til å utarbeide en årsberetning. Årsberetningen er en oppsummering av kommunens virksomhet gjennom året.

Årsberetningen skal utarbeides i tråd med kravene i kommunelovens §14-7 og god kommunal regnskapsskikk. Etter kommunelovens § 14-7 skal det minimum redegjøres for følgende i årsberetningen:

- a) *forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid*
- b) *vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik*

- fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene*
- c) *virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne*
 - d) *tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard*
 - e) *den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling*
 - f) *hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og [diskrimineringsloven § 26](#).*

1.4 Revisjonsberetningen

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 bl.a. påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte og at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, instruks og avtaler med revisor.

Etter kommuneloven §24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning. Revisjonsberetningen inneholder – grovt sagt - revisors oppsummering og revisors vurderinger etter gjennomgangen av kommunens årsregnskap og årsberetning.

Etter kommunelovens § 24-8 skal revisor uttale seg om følgende i revisjonsberetningen:

- a) *om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift*
- b) *om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift*
- c) *om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever*
- d) *om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet*
- e) *om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.*

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

I tillegg til kravene nedfelt i loven skal beretningen utformes i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, noe som er nedfelt i en rekke revisjonsstandarder.

Revisjonsberetningen er delt inn i to hoveddeler og med fire underdeler:

1. Uttalelse om revisjon av årsregnskapet, med:
 - a. Konklusjon om årsregnskapet
 - b. Uttalelse om årsberetningen og annen øvrig informasjon
2. Uttalelse om øvrige lovmessige forhold, med:
 - a. Konklusjon om registrering og dokumentasjon
 - b. Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

I første del i revisjonsberetningen – «Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet» - konkluderer revisor på om årsregnskapet/årsregnskapene i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen og av resultatet. Videre inneholder den revisors vurdering av årsberetningen og annen øvrig informasjon. Revisor uttaler seg bl.a. om

årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende bestemmelse, og om opplysninger om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. I revisjonsberetningens første del er også kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet samt revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet nærmere omtalt.

I andre del – «Uttalelse om øvrige lovmessige krav» - rapporterer revisor om øvrige tilleggsoppgaver som han har etter regelverket. Dette gjelder bl.a. forholdet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og om kommunen har redegjort for vesentlige budsjettavvik.

Dersom revisor finner å måtte avgi en revisjonsberetning som avviker fra normalberetningen, skal beretningen «modifiseres». Dette enten ved at revisor tar forbehold, gir en presisering, gir en negativ konklusjon, eller frem forhold hvor revisor ikke kan uttale seg. Revisor kan også under dette punktet angi andre forhold revisor ønsker å fremheve.

1.5 Tidsfrister

I henhold til *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner* samt *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.* gjelder det tidsfrister for behandling av årsregnskap og årsberetning. Følgende frister gjelder:

- a. Årsregnskapet skal være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar.
- b. Årsberetningen skal være avgitt av kommunedirektøren innen 31. mars.
- c. Revisjonsberetningen skal avlegges senest innen 15. april. Dette gjelder også der regnskap ikke foreligger.¹
- d. Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest 30. juni.

2. VURDERING OG GRUNNLAG FOR UTTALELSEN

2.1 Tidspunkt for avleggelsen

I kommuneloven er det bestemmelser om at det skal avlegges årsregnskap fra kommunens kommunekasse og et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet.

Revisor avga «negativ» beretning 17.4.2023 som følge av at årsregnskapet var forsinket avlagt, og revisjonen ikke hadde ferdigstilt revisjonsarbeidet.

Årsregnskapet ble første gang avlagt 1.4.2023, årsregnskapet måtte korrigeres og ble endelig avlagt den 29.6.2023. Årsmeldingen ble første gang avlagt den 4.7.2023, denne måtte korrigeres og ble endelig avlagt den 9.10.2023

Endelig revisjonsberetning er avlagt 10.10.23 Fristene satt ved regnskapsavleggelsen er ikke overholdt iht. gjeldende bestemmelser.

2.2 Revisjonens utførelse

2.2.1 Revisjonsberetningen

Revisjonsberetningen for Bø kommunes årsregnskap for 2022 er avlagt med forbehold.

¹ I samsvar med bestemmelsen i kommuneloven § 24-8 at revisjonsberetningen for 2022 avlegges første virkedag etter 15. april 2022, dvs. senest tirsdag 17. april 2023.

I revisjonsberetningens del 1 – *Uttalelser om revisjonen av årsregnskapet* – har revisor konkludert med at kommunekassens årsregnskap, med unntak av virkningen av forholdet som er omtalt i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*» gjeldende lovkrav, gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2022, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjon med forbehold i del 1 av revisjonsberetningen er at:

Kommunen har ikke tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av flere vesentlige balansekonti, slik bokføringsloven § 11 krever. På grunn av disse svakhetene i den interne kontrollen har vi ikke kunnet innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, og på enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet. Det er i tillegg utgiftsført investeringsutgifter i driftsregnskapet. Dette har medført at det er for høye utgifter i driftsregnskapet, dette gjelder selvkost og ordinær drift.

I revisjonsberetningens del 2 - *Uttalelser om øvrige lovmessige krav* – konkluderer revisor med at:

Som beskrevet i avsnittet «Grunnlag for konklusjonen med forbehold» ovenfor, har vi ikke har vært i stand til å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet samt utgiftsførte investeringsutgifter i driftsregnskapet. Vi har følgelig ikke vært i stand til å konkludere på om årsberetningen og annen øvrig informasjon inneholder vesentlig feilinformasjon.

Som omtalt i avsnittet «Grunnlag for konklusjonen med forbehold» under uttalelsen om årsregnskapet, har vi ikke har vært i stand til å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet samt utgiftsførte investeringsutgifter i driftsregnskapet. Vi har følgelig heller ikke vært i stand til å vurdere om det foreligger vesentlige budsjettavvik som det skulle vært redegjort for i årsberetningen.

Under andre forhold har revisor kommentert at fristene satt ved regnskapsavleggelsen ikke er overholdt iht. gjeldende bestemmelser.

2.2.2 Nummererte brev

Det foreligger nummererte revisjonsbrev nr. 21 til behandling i forbindelse med kommunens årsregnskap. Det vises til kontrollutvalgssak 18/23.

2.2.3 Kontrollutvalgets påse-ansvar

Kontrollutvalget er orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med kommunens årsregnskap for 2022, og utvalget har oppfylt sitt påseansvar overfor revisjonen gjennom disse rapporteringene.

2.3. Årsregnskap og årsmelding for 2022

2.3.1 Årsregnskap for 2022

Kommuneloven har bestemmelser som tilsier, kort oppsummert, at driftsregnskapet skal gjøre opp i balanse, dvs. at resultatet (mer-/mindreforbruk) skal disponeres samme år. Det kan også nevnes at det er gitt bestemmelser om «strykninger» som skal gjennomføres ved årsavslutningen.

Bø kommunes årsregnskap for 2022 er gjort opp med et negativt netto driftsresultat på kr 23.326.092,-. Driftsregnskapet er gjort opp i balanse ved følgende disponeringer:

Overføring til investering	7.721.264,-
Netto avsetninger til bundne fond	1.476.671,-
Bruk av bundne fond	-2.752.027,-
Bruk disposisjonsfond	-29.772.031,-

Netto driftsresultat er nærmere 7,4 million svakerer enn revidert budsjett, og 17.5 million svakere enn opprinnelig budsjett for 2022, og skyldes blant annet at det er utgiftsført kr. 6.5 million kroner i tap på finansielle omløpsmidler.

Investeringsregnskapet for 2022 er gjort opp med en underdekning på kr. 3.454.864, som fremføres til dekning i senere år.

Av balanseregnskapet fremgår det blant annet at kommunen ved utgangen av året har en rentbærende gjeld på 364,3 million kroner, og et akkumulert premieavvik på 38,3 million kroner.

Saldo på disposisjonsfondet er på kr. 56.678.365,-, og på ubundet investeringsfond kr. 177.016.869,-.

Det fremgår også av balansetall pr. 31.12.22, at kommunen har bankinnskudd på 190,7 million kroner og et likviditetslån på 33 million kroner.

2.3.2 Årsmeldingen for 2022

Kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi (kommunal økonomisk bærekraft). Sekretariatet får opplyst av administrasjonen at kommunestyret i Bø ikke har vedtatt finansielle måltall.

Kommunene skal forvalte økonomien sin slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som et ledd i dette må alle kommuner vedta finansielle måltall. De skal være et verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi. Det er ingen bestemmelser rundt hva måltallene skal være knyttet til eller hvordan de skal utformes. De mest benyttede måltallene er knyttet til netto driftsresultat, gjeld og disposisjonsfond.

Når det gjelder ovennevnte skriver kommunedirektør følgende i årsmeldingen:

I hht kommunelovens §14-1 skal kommunen forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Et viktig nøkkeltall som er med på å vise om kommunelovens krav er oppfylt, er netto driftsresultat. Driftsresultatet skal være tilstrekkelig til å dekke renter og avdrag på lån samt nødvendige avsetninger.

Det ble et netto driftsresultat for 2022 på minus 23.326.092. Det var budsjettert med et negativt driftsresultat på 15.947.792 kr.

Teknisk Beregningsutvalg anbefaler kommunene å ha et driftsresultat på minimum 1.75% av driftsinntektene. 137 av landets kommuner - drøyt hver tredje kommune - nådde ikke dette målet i fjor. Bø kommune har ikke vedtatt noen mål for minimumsresultat i prosent.

Med et disposisjonsfond på 86,42 mill så sikrer dette økonomisk handleevne de neste årene. Med en langsiktig forvaltning av ca 200 mill som er vedtatt skal forvaltes så er målet at avkastning tilfører kommunen ekstra midler som vil være med på og ivareta kommunens tjenestetilbud.

Videre er kommunens økonomiske situasjon beskrevet og analysert, og kommunedirektøren skriver i innledningen følgende:

For Bø kommunen er det ikke et mål i seg selv å oppnå et høyest mulig driftsresultat eller lavest mulig gjeldsgrad. De finansielle måltallene vil fungere som rammer, men vil ikke være bindende. Da regnskapet alltid vil være et dokument som gjenspeiler prioriteringer og ambisjoner

Med et disposisjonsfond på 56.648.808 så sikrer dette økonomisk handleevne de neste årene. Med en langsiktig forvaltning av cirka 200 millioner som er vedtatt skal forvaltes, er målet at avkastning tilfører kommunen ekstra midler som vil være med på å ivareta kommunens tjenestetilbud.

Øvrige forhold i årsmeldingen:

I årsmeldingen er det kommentert om opplysninger som gjelder andre forhold av vesentlig betydning. Det gjelder bl.a. sykefraværet som for hele kommunen 11,75 % i 2022, og det er en økning med nesten 2 % sammenlignet med 2021. Årsmeldingen inneholder også redegjørelse for etisk standard og kontroll, samt likestilling og diskriminering, slik det stilles krav om i kommuneloven.

2.3.3 Kommunens økonomiske stilling – oppsummert

Bø kommune har et disposisjonsfond på 56,7 million kroner ved utgangen av 2022, denne økonomiske bufferen gjør at kommunen vil ha tid til å kunne foreta omstillinger i driften uten at det er nødvendig å gjøre snarlige drastiske grep, ved at blant annet finanskostnadene(renter) øker, eller at driftsresultatet skulle bli negativt. Sekretariatet vil dog bemerke at fondet er redusert med nærmere 30 millioner gjennom 2022, som ses opp mot kommunestyrets prioriteringer for å opprettholde folketallet, samt vekst innen næringslivet.. Kommunen har også nærmere 200 million kroner i midler som skal forvaltes, og hvor avkastningern skal ivareta kommunens tjenestetilbud.

Kommunens økonomiske stilling ved utgangen av 2022 må betegnes som solid, ved betydelige fondsavsetninger.

3. FORSLAG TIL KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sekretariatet har på bakgrunn av det ovenstående utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, som ligger vedlagt. Forslaget til uttalelse gjennomgås av kontrollutvalget.

Svolvær, den 13.10.2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til kommunestyret i Bø kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon med forbehold

Vi har revidert årsregnskap for Bø kommune som viser et netto negativt driftsresultat på kr 23 326 092. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2022, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet, med unntak av virkningen av forholdet som er omtalt i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*» gjeldende lovkrav, og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunekassen per 31. desember 2022, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen med forbehold

Kommunen har ikke tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av flere vesentlige balansekonti, slik bokføringsloven § 11 krever. På grunn av disse svakhetene i den interne kontrollen har vi ikke kunnet innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, og på enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet. Det er i tillegg utgiftsført investeringsutgifter i driftsregnskapet. Dette har medført at det er for høye utgifter i driftsregnskapet, dette gjelder selvkost og ordinær drift. I tillegg kommer noen mindre feil. Svakhetene er omtalt i nummerert brev til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren.

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

Besøks-/postadresse	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no	Alta, Bodø, Finnsnes, Hammerfest, Lakselv, Leknes, Narvik, Sortland, Svolvær og Tromsø post@komrevnord.no	77 04 14 00	986 574 689

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Som beskrevet nedenfor har vi konkludert med at årsberetningen inneholder slik vesentlig feilinformasjon.

Som beskrevet i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*» ovenfor, har vi ikke har vært i stand til å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet samt utgiftsførte investeringsutgifter i driftsregnskapet. Vi har følgelig ikke vært i stand til å konkludere på om årsberetningen og annen øvrig informasjon inneholder vesentlig feilinformasjon.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen, med unntak av den mulige virkningen av forholdet beskrevet i avsnittet over,

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «*Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik*» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon med forbehold om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi med unntak av forholdet som er beskrevet i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*» ovenfor, at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Bø kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon med forbehold

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi med unntak av den mulige virkningen av forholdet som er beskrevet i avsnittet «*Grunnlag for konklusjon med forbehold*» nedenfor, ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Som omtalt i avsnittet «*Grunnlag for konklusjonen med forbehold*» under uttalelsen om årsregnskapet, har vi ikke har vært i stand til å innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for vesentlige beløp i balansen, enkelte utgiftsposter i driftsregnskapet samt utgiftsførte investeringsutgifter i driftsregnskapet. Vi har følgelig heller ikke vært i stand til å vurdere om det foreligger vesentlige budsjettavvik som det skulle vært redegjort for i årsberetningen.

For videre beskrivelse av kommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 17.4.2023, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Årsregnskapet ble første gang avlagt 1.4.2023, årsregnskapet måtte korrigeres og ble endelig avlagt den 29.6.2023. Årsmeldingen ble første gang avlagt den 4.7.2023, denne måtte korrigeres og ble endelig avlagt den 9.10.2023

Vi har mottatt utfylt skjema RF - 1022 Lønns- og pensjonskostnader 2022 for signering. Skjema for lønns- og pensjonskostnader skal vise at det er samsvar mellom lønnsutgiftene i årsregnskapet og innberettede beløp. Vi har ikke fått signert denne innenfor fristen 31.5.2023.

Harstad 10. oktober 2023

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Til kommunestyret i Bø kommune

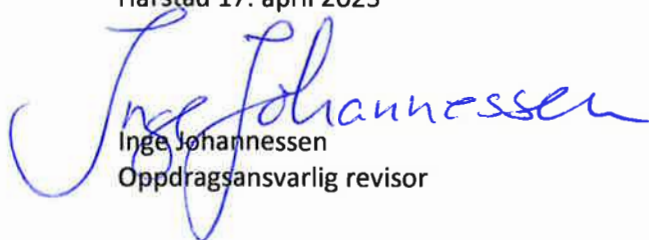
Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Kommunedirektøren har ikke avgitt et årsregnskap og årsberetning for Bø kommune for regnskapsåret 2022 innen den frist som følger av kommuneloven. Vi har følgelig ikke vært i stand til å utføre revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15. april, jf. kommuneloven § 24-8.

Denne revisjonsberetningen vil bli trukket tilbake når vi har fått tid til å gjennomføre de revisjonshandlinger vi finner nødvendige for å bekrefte årsregnskapet.

Harstad 17. april 2023

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

BØ KOMMUNE **KONTROLLUTVALGET**

Til
Kommunestyret i Bø kommune

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM BØ KOMMUNES ÅRSREGNSKAP OG ÅRSMELDING FOR 2022

Kontrollutvalget har i møte 18.10.23 behandlet Bø kommunes årsregnskap og årsmelding for 2022.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, kommunedirektørens årsmelding og revisjonsberetningen datert 10.10.23. I tillegg har revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at Bø kommunes regnskap for 2022 er gjort opp i balanse og med et netto negativt driftsresultat på kr 23.326.092,-. I kommuneloven er det bestemmelser om avslutning av årsregnskapet, noe som innebærer at driftsresultatet disponeres i årets regnskap, og ikke året etter.

Kommunedirektør har i årsmeldingen beskrevet og analysert kommunens økonomiske situasjon, som kan oppsummeres som solid.

Kontrollutvalget viser til at revisjonsberetningen er avlagt med forbehold, som blant annet skyldes at kommunen ikke har tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av flere vesentlige balansekontaer. Avslutningsvis i beretningen under avsnittet for andre forhold har revisor kommentert at fristene satt ved regnskapsavleggelsen ikke er overholdt iht. gjeldende bestemmelser. Revisor har også utstedt nummerert brev som gjelder årsregnskapet for 2022.

Kontrollutvalget viser videre til kommuneloven krav, og vil bemerke at kommunestyret i Bø ikke har vedtatt finansielle måltall.

Gjennom rapportering fra revisor, har ikke kontrollutvalget blitt gjort oppmerksom på forhold som skal tilsi at revisjonen ikke har blitt utført på en betryggende måte.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner Bø kommunes årsregnskap og årsmelding for 2022.

Straumsjøen, den 18.10.2023

Rolf Hugo Eriksen
leder av kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 20/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

VURDERING AV UAVHENGIGHET – OPPDRAGSANSVARLIG REGNSKAPSREVISOR

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Inge Johannessens vurdering av egen uavhengighet til etterretning.

Saken gjelder:

Behandling av uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i KomRev NORD.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor – datert 12.09.2023
- B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

I forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 10 fremgår følgende:

Det skal utpekes en oppdragsansvarlig revisor for hvert regnskapsrevisjonsoppdrag, hvert forvaltningsrevisjonsoppdrag og hvert oppdrag om eierskapskontroll.

Vedlagt uavhengighetserklæring gjelder oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i KomRev NORD.

Etter kommunelovens § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel.

Det er gitt nærmere bestemmelser om dette i forskrift om kontrollutvalget og revisjon §§ 16-18. Det må etter bestemmelsene ikke foreligge særegne forhold, eller forekomme at revisor har

en slik tilknytning til oppdraget, dets ansatte eller tillitsmenn, som gjør at revisors uavhengighet og objektivitet svekkes.

Revisor skal til enhver tid vurdere sin uavhengighet, men det er i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19, 2.ledd bestemt at revisor også skal avgi en egenerklæring om sin uavhengighet til kontrollutvalget. Det sies her:

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Uavhengighet og objektivitet er grunnleggende for at revisor skal kunne utøve sin funksjon. Revisor må derfor selv identifisere forhold som kan medføre en risiko i forhold til uavhengighet og objektivitet. Dersom det oppstår tilfeller der det stilles spørsmål knyttet til uavhengigheten, skal den oppdragsansvarlige revisoren gi melding om dette til kontrollutvalget. I slike tilfeller vil det være rimelig at revisor avgir en ny egenvurdering.

Selv om kravet bare gjelder den oppdragsansvarlige revisoren, antas det at samtlige revisorer på oppdraget gir en tilsvarende vurdering til den oppdragsansvarlige revisoren i forhold til den enkelte sitt tildelte arbeidsområde. Forholdet forutsettes å bli dekket av revisors internkontroll.

Vedlagt følger oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Inge Johannessen sine vurderinger av egen uavhengighet. Uavhengighetserklæringen viser hvilke vurderinger som skal gjøres, og hans vurderinger i forhold til de enkelte punktene. Kravet til vandel er dokumentert med politiattest overfor sekretariatet tidligere, og kan fremlegges dersom ønskelig.

Etter K-Sekretariatets syn er det ikke noe i vedlagte vurdering som tilsier at Inge Johannessen ikke skal være i stand til å utføre revisjonsarbeidet overfor Bø kommune på en objektiv og forsvarlig måte.

Svolvær, den 03.10 2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til
Kontrollutvalget i Bø kommune

Deres ref:

Vår ref:
395

Saksbehandler:

Inge Johannessen
ijo@komrevnord.no

Telefon:

77 04 14 05

Dato:

12.9.2023

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Bø kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

KomRev NORD IKS har et kvalitetsstyringssystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring i revisjonsforetak (ISQM 1). Som en del av vår kvalitetsstyring vurderer vi risikoen for manglende etterlevelse av uavhengighetsreglene og andre relevante etiske krav. Risikovurderingen er grunnlag for utforming av retningslinjer og rutiner for å håndtere slike risikoer. Som en del av kvalitetsstyringssystemet innhenter vi årlig en dokumentert bekreftelse på etterlevelse av uavhengighetskrav fra alle ansatte og annet personale.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at KomRev NORD IKS utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Besøks-/postadresse

Sjøgt. 3
9405 HARSTAD
www.komrevnord.no

Avdelingskontor:

Alta, Bodø, Finnsnes, Hammerfest, Lakselv, Leknes, Narvik, Sortland,
Svolvær og Tromsø
post@komrevnord.no

Telefon:

77 04 14 00

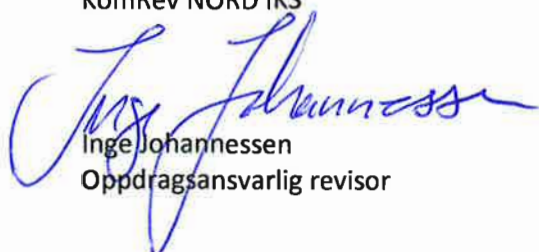
Organisasjonsnummer:

986 574 689

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Bø kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Bø kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for Bø kommune.

Harstad, 12.9.2023

KomRev NORD IKS

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 21/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

EVENTUELT

Innstilling til v e d t a k:

Saken fremmes med åpen innstilling

Saken gjelder:

Ved behov tas eventuelle tema eller spørsmål opp og drøftes i møtet.

Vedlegg til saken:

Saksutredning

Eventuelle tema eller spørsmål utenfor sakslisten tas opp og drøftes i møtet. Ingen saker innmeldt til sekretariatet pr. 13.10.2023

Svolvær, 13.10.2023

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Bø kommune	Saksnummer: 22/2023	Møtedato: 18.10.2023	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

GODKJENNING AV MØTEPROTOKOLL 18.10.2023

Innstilling til vedtak

Møteprotokoll av 18.10.2023 godkjennes.

Saken gjelder:

Godkjenning av møteprotokoll av 18.10.2023 for kontrollutvalget i Bø kommune (protokoll fremlegges og gjennomgås i møte).

Vedlegg til saken:

Utkast til protokoll gjennomgås i møte og vedtas.

Straumsjøen, den 18.10.2023

Knut Roar Johansen
Seniorrådgiver